

Danmark Kalaallit Nunaat sinnerlugu nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsigaangat ... killormullu

ATTAVEQAQATIGIINNERMUT AQQUTIT PISOQALISUT NALINGINNAASUMIK INNUTTAASUNIT AKUERSAARNEQARNEQ SANNGIILLISARPAAT

Naalagaaffeqatigiinni aalajangiisinaanermut piginnaatitaaneq erseqqissumik killilerneqarsinnaangilaq; Suliassat arlallit ataatsikkut Namminersorlutik Oqartussanit suliassaajutigalutik aamma sillimaniarnermut tunngatillugu naalackersuinikkut ingerlatsinermut tunngapput. Naalackersuisut pitsaanerusumik peqataatinneqartalernissaannut Danmarkimi naalackersuisut suliniutaat naammassillugit suliarineqartariaqarput - Inatsisartunullu ingerlateqqinneqarlutik.

Issittumi naalagaaffiit pissaanilissuit akornanni pissutsit nutaamik allanngoriartorerisa ineriartorerisalu erseqqissumik takutippaat Naalagaaffeqatigiinni nunanut

allanut sillimaniarnermullu tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq namminersornerulernerup aallartineranut sanilliullugu allatorluinnaq ingerlanneqalersimasoq; Namminersorlutik Oqartussat nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsinerup ilaanut nammineeelutik aalajangiisinaajutigalutik Naalagaaffeqatigiit Issittumi sillimaniarnermut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsinerannut sunniuteqarsinaalersimapput. Kisianni paasissutissiisarnermut aalajangiiniartarnermullu suleriaatsit aalajangersimasut ineriartorerimut malinnaasimangillat nunanullu allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsinerup inatsisartutigoortumik nalinginnaasumik akuersaarneqarneranik qularnaarinatik.

Erseqqissumik killiliisoqarsinnaangilaq

Namminersorlutik Oqartussat Namminersorneq pillugu inatsit naapertorlugu suliassaqaqarfinni annertungaatsi-artuni nunat tamalaat akornanni iliuuseqarsinnaapput – Issittumullit tunngatillugu pissaanilissuit suliniarnerisa allanngorsimanagerat pissutigalugu suliassat amerliartuinnartut sillimaniarnermut tunngasutigut naalakkersuinik-kut ingerlatsineremut attuumassuteqartalerput. Suna sillimaniarnermut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsinerunersoq erseqqissumik killilissallugu naalakkersuinikkut ajornartussaavoq: Siamasippallaartu-mik killiliisoqarpat Namminersorluni Oqartussaaneq

unammillerneqassaaq. Nerukippallaartumik killiliisoqar-pat tamanna danskit kisimiillutik sillimaniarnermut tunngatillugu naalakkersuinikkut ingerlatsisussaananer-anik inatsimmik tunngaviusumik paasinninnermut attanneqarsinnaanaviangilaq.

Suliassat qanoq suliarineqartarnissaannut suleriaatsit nukittorsarneqarnissaat pingaarnersuinerillu suut suleriaatsinik aqutsinissamat tunngaviussanersut isumaqatigiinniutigineqarnissaat aqqutissatuaavoq. Tamanna ajornangitsuunaviangilaq, periarfissalli uaneralaanngumiissinnaallutik.

NAMMINERSORNEQ PILLUGU INATSIT 2009-MEERSOQ

§ 12. Naalakkersuisut naalagaaffik sinnerlugu nunanik allanik ... isumaqatigiinninnersinnaapput isumaqatigiissuteqar-sinnaallutillu inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit ... Kalaallit Nunaannuinaq [tunngasu[nik]] aamma suliassaqaqarfinnut [tiguneqarsimasunut tamakkiisumik] tunngas[unik]. *Imm.* 4. Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit isumaqatigiissutit illersornissamik sillimaniarnermil-lu attuisut ... § 13-imi maleruagassatut aalajangersakkat malillugit isumaqatigiinniutigineqarlutillu isumaqatigiissuti-gineqartassapput. *Imm.* 5. Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit isumaqatigiinniarnaq sioqqullugu, suut isumaqatigiinninutitigineqartussatut eqqarsaatigineqarner-sut, aamma isumaqatigiinniarnarit ingerlanerat pillugit, isu-maqatigiissutit atuutilersinneqarnissaat sioqqullugu ... Naalakkersuisut Danmarkimi naalakkersuisut nalunaarfi-gissavaat.

§ 13. Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit isu-maqatigiissutissat Kalaallit Nunaannut immikkut pingaar-

tillit isumaqatigiinniutigilersinnagit Danmarkimi naalak-kersuisunit Naalakkersuisut ilisimatinneqartassapput. Naalakkersuisut piunasaqarnerat malillugu aalajanger-sakkap matuma iluani suleqatigiinnermi malittarisassa-nik erseqqinnerusunik Danmarkimi naalakkersuisoq su-sassaqartoq isumaqatigiissuteqarfigineqarsinnaavoq ... *Imm.* 4. Inatsisit inuiannut tamanut tunngasut pillugit isumaqatigiissutit Kalaallit Nunaannut immikkut pingaarutillit atulersinneqarnissaat imaluunniit atorun-naarsinneqarnissaat sioqqullugu Naalakkersuisunut oqaaseqarfigisassatut saqqummiunneqartassapput.

§ 16. ... *Imm.* 2. Namminersorlutik Oqartussat qanoq iliuuseriniagaat aallartinneqarnermikkullu naalagaaffiup nunanut allanut pissuseqarneranut annertuumik sunni-uteqarsinnaasut akuerineqartinnatik naalagaaffimmut isumaqatigiinninutitigineqartassapput

“ Siamasippallaartumik killiliisoqarpat Namminersorluni Oqartussaaneq unammillerneqassaaq. ”

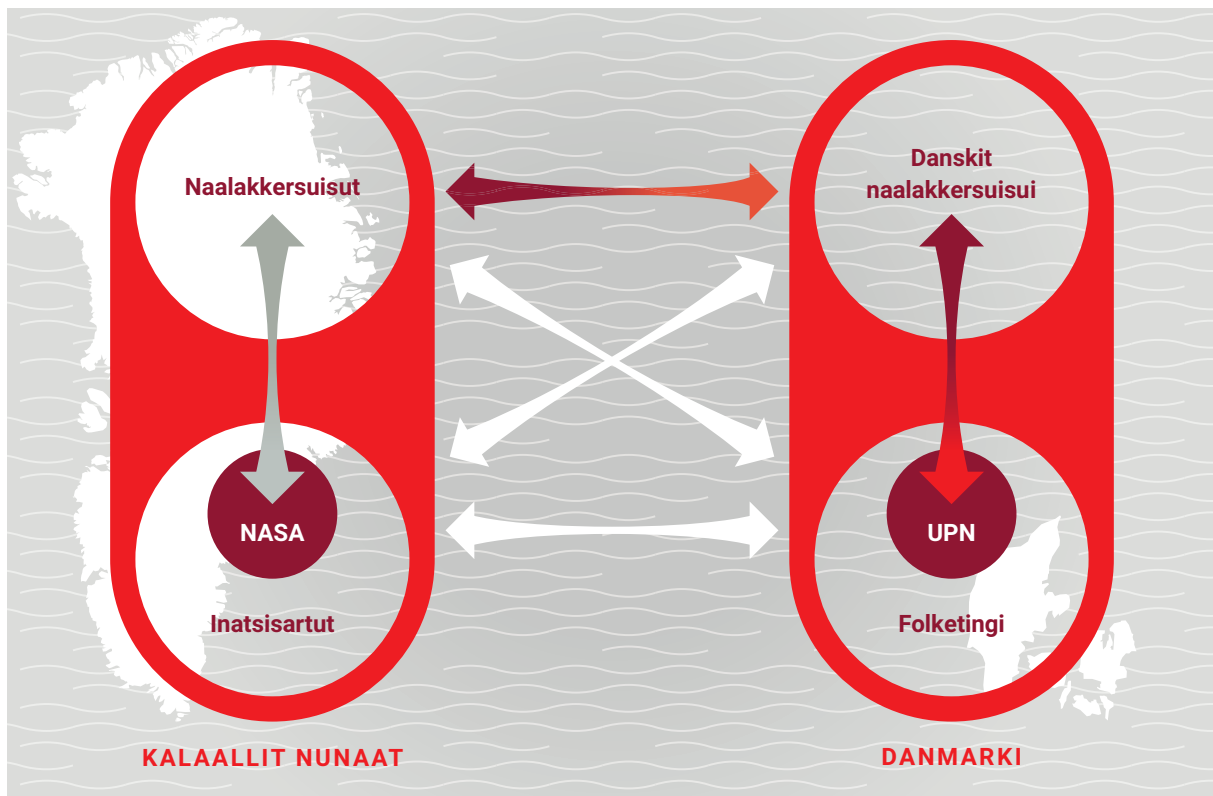
USA-P, DANMARKIP KALAALLIT NUNAATALU IGALIKUMI ISUMAQATIGIISSUTAAT 2004-MEERSOQ

- USA ammaanepoq Pituffimmi radarip raketti-nut qaartartortalinnut ungasissumiit igeriuttakkanut illersornissamat atugassatut nutarterneqarnissaanut.
- illuatungeriit imminnut pisussaaffilerput "pisari-aqanngitsumik kinguarsatik" imminnut attaveqatigiittassallutik "amerikamiut ... Kalaallit Nunaanniinnerat pillugu apeqqutit sulluunniit ... Illersorneqarnissamik Isumaqatigiissummit isumaqatigiissummillu matumin-ga pineqartut pillugit".
- USA-p Kalaallit Nunaatalu akornanni "tamatoortu-mik teknikikkut aningaasaqarnikkullu suleqatigiin-nermik" pilersitsinissaq immikkut siunertarineqarpoq.

Pissusiusunut nutaanut piareersimasoqanngilaq

Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pissutsit akornuteqanngivilersinnaagunangillat, illuatungeriimmi siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu assigiin-ngitsunik anguniagaqarmata: Kalaallit Nunaata nammi-neernerulerusunna illuatungaanilu qanittumik attave-qartuarnissamik danskit kissaateqarnerat. Sulialli arlallit takutippaat suleriaatsit aalajangersimasut imminni ajornartorsiutaasut:

1. Suliart annertusiartorlutillu imaannaannginneruleriar-torput.
2. Suleriaatsit piffissami suliniuteqarnerit paasissutis-siisarnerillu tamatigut Københavnimit aallaaveqartar-simanageranni pilersinneqarsimapput.
3. Naalakkersuisutigoortumik inatsisartutigoortumillu USA allallu tusarnaartorinagit oqaloqatigiissinnaaneq pisariaqartinneqarlunnaarpoq.

“ Suliniuteqarnerit paasissutissiisarnerrillu tamatigut Københavnimiit aallaaveqartarsimapput. ”

Suleriaatsit eqqoqqissaartumik paasissutissiisarnissaq qularnaangilaat, tamannalu illuatungerisamik tatigininnginnermik pilersitsisinnaasarluni. USA-mit “ikiorsiisutit” eqqarsaatigalugit tamatuma ingerlasimanera taakkununga tamanut assersuusiorfiusinnaavoq: Naak Naalakkersuisut isumaqatigiinniarneri Namminersorneq pillugu inatsimmi 2004-milu lgalikumi isumaqatigiissummi killiliussat iluaneeqqissaartutut isumaqarnaraluartut, suleriaaserineqartoq isumaqatigiissutillu imarisai Folketingimut ilaasortanit arlalinnit tupaallaatigineqarput. Peqatigitillugu Inatsisartunut ilaasortat suliamik isorsitippit ikiorsiisutit lgalikumi isumaqatigiissutaasunut attuumassuteqannginnerannik oqaaseqartarnermikkut, naak imarisai taakkorpiagaaluartut isumaqatigiissummi pineqartut.

Atlantikoq ikaarlugu attaveqatigiinneq pitsaanerusoq

Danmarkimi naalakkersuisuusartut kingullit susassaqartunik avataaneersunik ataatsimeeqateqarneri Kalaallit Nunaat Issittorluunniit oqaluserisassanut ilaatillugit Kalaallit Nunaanniit peqataasoqarnissaa annertunerujartuinnartumik isumaginaralersimavaat. Isumaqarnarpoq allanit tusarnaarneqarani qarasaasiatigut attaveqarnermut aqutinik amigaateqarneq iluarsineqalersoq, kisiannili allagaatit allaat qitiulluinnartut, soorlu sooranarsinnaasunik nalilersuinerit, naalakkersuinikkut anguniakanik eqikkaanerit ministerillu akissutaasa, kalaallisut

allassimasalernissaannut suli unammilligassaqarpoq. Illersornissamat aamma Nunanut allanut ministeriaqarfit misileraallutik sulisuminnik Nuummi inissiisalernikuupput, kalaallilu amerliartuinnartut danskit nunani allani aallartitaqarfiini sinniisoqarfiinilu atorfinitsinneqartalerlutik. Ulluinnarnili sulinerimi suli amigaateqarpoq – nunanullu allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq Kalaallit Nunaanni inatsisartoqarnermi immikkut sanngiiffulluni.

Inatsisartutigoortumik nalinginnaasumik akuersaarneqarneq tusiappiqpoq

Inatsit tunngavisoq danskit naalakkersuisuinik pissaaffiliivoq nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsinerimi aalajangiinerit pingaarutillit pillugit Folketingimi UPN-imik siunersuisarnissamat. Taamaaliornikkut ikinnerussuteqannginnissartik naalakkersuisut qularnaarsinnaavaat – nunanullu allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsinerup erseqqinnerusup nalinginnaasumik akuersaarneqarnera qinikkani pituttorneqarsinnaalluni.

Namminersorneq pillugu inatsisikkut nalinginnaasumik innuttaasunit akuersaarneqarneq nukittorsarniarneqarpoq danskit naalakkersuisuisa nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineranni Kalaallit Nunaat pineqartillugu Kalaallit Nunaata peqataatinneqartarneratigut. Aallaavittulli Kalaallit Nunaannik

INATSISARTUTIGOORTUMIK NAKKUTILLINEQ

Inatsimmi tunngaviumi § 19. ... *Imm.* 3. [Folketingi] ilaminnik qinigaqassapput naalakkersuineri nunanut allanut atassuteqartutigit siunnersuisuusussanik (et udenrigspolitisk nævn) naalakkersuisullu taakku siunnersoqatigisassavaat naalakkersuineri nunanut allanut atassuteqartunik annertuunik aalajanger-niagassaqaaleraangat.

Inatsisartut Naalakkersuisullu pillugit inatsit § 21. Inatsisartut Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliaata nunanut allanut sillimaniarnermullu pissutsit [Naalakkersuisuneersut] suliassarai taak-kununngalu attuumassuteqartunut sammisamut apeqquteqarsinnaallunilu oqaaseqaateqarsinnaavoq. Ataatsimiititaliap suliassaqaarfimmini ineriartornermut malinnaalluarnissani pisussaaffigaa.

peqataatitsineq Naalakkersuisuni "naalakkersuisoqatinut" taamaallaat killeqarpoq. 2018-imi Folketingip Kalaallit Nunaannut tunngasunut ataatsimiititaliaata apeqquataanut taamanikkut nunanut allanut ministeriusup akissutigisaatut "Kalaallit Nunaata nammineq aalajangersagasaraa Naalakkersuisut qanoq qanorlu annertutigisumik Inatsisartunik, tassunga ilanngullugu NASA-mik, peqataatitsissanersut". Kalaallit Nunaanni inatsisiliornerit suleriaatsillu nalinginnaasumik akuersaarneqarnissap qularnaarneqarnissaanut qasungavallaarput.

Aqqut naannerulerli

Danskit naalakkersuisuisa Naalakkersuisullu suliassat attuumassutillit UPN-imut NASA-mullu ataatsikkut saqqummiunneqartarnissaat anguniartarpaat. Naalakkersuisulli Danmarkimi naalakkersuisut inatsisitigit aalajangersagaasumik UPN-imut pisussaaffeqarnerattulli NASA-mut pisussaaffeqanngillat, ulluinnarnilu sulineq taamaaqataanik tusiapilluni. Namminersorlutik Oqartus-sat namminneq Naalakkersuisut Inatsisartullu akornanni pisussaaffiliinerusumik suleriaatsimik pilersitsinngippata Naalagaaffiup nunanut allanut tunngasutigit naalakkersuinikkut ingerlatsinerata ilaata Kalaallit Nunaannut tunngasup nalinginnaasumik akuersaarneqarnissaanut killiliussanik pilersitsinissamut akisussaaffik Folketingip

Danmarkimilu naalakkersuisut tigusariaqarpaat. Nunanut allanut tunngasutigit naalakkersuinikkut ingerlatsinerup ilai Danmarkinnarmut tunnganngitsut pillugit Danmarkimi ministerit Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inatsisartunut ilaasortanik – taamaaqataanillu Naalakkersuisut Naalagaaffeqatigiit nunanut allanut tunngasutigit naalakkersuinikkut ingerlatsinerata ilai Namminersoneq pillugu inatsit naapertorlugu isumagineqartut pillugit Inatsisartunik Folketingimillu – toqqaannartumik oqaloqateqartarnissaannik suleriaaseqarnissaq pisariaqartinneqarpoq. Kalaallit Nunaanni namminermi aqqissuussaananerup nukittorsarneqarnerata qaavatigit aalajangersimasumik suleriaatsimik Atlantikoq qulaallugu aqqummik naan-nerulersitsisumik nalaatsornerinnarnillu aqunneqanngitsumik pilersitsisoqartariaqarpoq.

KAAMMATTUUTIT

- Danskit naalakkersuisuisa qularnaartariaqarpaat suliniutit naammassillugit suliarineqarnissaat: Susasaqartunik avataaneersunik ataatsimeeqateqarnemi Kalaallit Nunaanniit peqataasoaqartarnissaa, attaveqaqatigiinnermut aqqutit qularnaarneqarnissaat aamma Nuummi atorfilinnik inissiinerimik misileraaneq. Allagaatit qitiusut aamma kalaallisut allassimagunik aatsaat apuuffissaminnut tamanut apuussinnaapput.
- Inatsisartut inatsisiliornerit allanngortittariaqarpaat, Folketingip nunanut allanut ataatsimiititaliaanik Udenrigspolitisk Nævnmik (UPN) Danmarkimi naalakkersuisut peqataatitsinerattut pisussaaffiliitigisumik Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliaq (NASA) Naalakkersuisunit peqataatinneqartussanngorlugu.
- UPN-ip NASA-llu akornanni isumannaatsumik ingerlaavartumillu ataatsimeeqatigiitarnissanut suleriaatsinik aalajangersimasumik pilersitsisoqartariaqarpoq.
- Naalakkersuisut Folketingimullu ilaasortat taamatullu aamma Danmarkimi naalakkersuisut Inatsisartullu akornanni avartumik oqaloqatigiittoqartarnissaanut suleriaatsimik aalajangersimasumik pilersitsisoqartariaqarpoq.

Sara Olsvig Ilisimatusarfimmi PhD-nngorniartuuvooq (sarol@uni.gl)

Ulrik Pram Gad danskit nunat tamalaat akornanni pissutsinik ilisimatusarfianni Dansk Institut for Internationale Studier ilisimatusartuuneruuvooq (ulpg@diis.dk)

Paasisaqaqqigit: Olsvig & Gad: 'Grønland som udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktør', i Rahbek-Clemmensen & Sørensen (red.) Sikkerhedspolitik i Arktis og Nordatlanten. DJØF-ip saqqummersitsisarfiatigit 2021-imi saqqummissaaq.

Nutserisoq: Ole Heinrich, Tunnulik Consulting

Saqaani assilissamik suliarnittoq: Mark Gry Christiansen

DIIS-imit Policy Brief-it tamarmik Ecolabel-imik aamma FCS-imik meqqilikkanik pappilissamut naqitaapput

